

BIJ *UITSTEK*

Heijstek

Hijstek

Hystek

Heistek

Heystek

Heijstekq

Heysteck

Heijsteck

Heijstexck

Familie Contacten

Dit blad is een uitgave van de Heijstek Familiestichting.

Jaargang 4, nummer 2
september 2004

In deze uitgave van Bij Uitstek staan weer veel wetenswaardigheden over onze familie. Selma Heijstek beschrijft haar sportcarrière, Bas gaat weer verder over de geschiedenis van de Dordtse Heijstekken, Ad beschrijft de leefomstandigheden van de Zeeuwse tak, Piet verhaalt over de stoomboten van zijn voorvader van de Zaanse tak. Verder zoeken wij naar meer informatie over de marktkoopman Heijstek, die als standwerker in Den Haag pepermunt maakte en ter plekke verkocht.

Onze homepage www.heijstekfamilie.nl pasten wij weer helemaal aan. Een nieuw jasje en een nieuwe bezoekersteller en de up-to-date informatie. De parentelen zijn bijgewerkt, voorzover wij de informatie vonden. Uiteraard houden wij ons aanbevolen voor correcties en aanvullingen. Wij krijgen onze familie steeds beter in kaart. Ook de tak uit Hapert en Budel krijgt steeds meer vorm. Maar helaas hebben wij nog geen aansluiting met de tak uit Uitwijk. Heeft uzelf een homepage op Internet en staat die nog niet bij onze Internet links? Meldt u die dan aan bij info@heijstekfamilie.nl.

De aanmeldingen voor de familiedag op 9 oktober 2004 op de Zaanse Schans lopen goed. Dit jaar melden zich ook meer familieleden aan die kinderen meebrengen. Dat geeft perspectief voor de toekomst. Wij hebben dit jaar een programma dat ook geschikt is voor kinderen. Dus als u alsnog uw kinderen wilt meenemen, meldt die dan tijdig aan. Zoals u op het programma al kon lezen zorgen wij dit jaar voor belegde broodjes. Hiervoor is aanmelden noodzakelijk, want wij willen voor iedereen voldoende broodjes kunnen serveren. U kunt zich alsnog aanmelden.

Ik meldde u een vorige keer al, dat wij bezig zijn met een familieboek. De eerste bijeenkomst hierover vond plaats en de tweede is gepland. Wij hebben nog niet alle vragen voor onszelf op een rij. Zoals wat willen wij in het boek publiceren en hoe? Welke extra informatie vinden wij dat er bij moet? Hoe delen wij het in? Dat zijn geen vragen waar wij het een-twee-drie over eens zijn. Wij heten niet voor niets Heijstek! Maar geen nood, de sfeer tijdens deze gedachtenwisselingen is goed en ik voorzie wel dat wij eruit komen. En dan zal er een geweldig mooie publicatie beschikbaar zijn.

Ik houd u op de hoogte en voor nu wens ik u met dit blad weer veel leesplezier en ... tot op de familiedag!

Cees Heystek.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	2
Colofon	2
Heistekverhalen uit de Zaanstreek. Deel 3	3
Herinneringen van Selma Heijstek	8
Wie-o-wie kent deze Heystek?	9
Naamgenoten in Dordrecht en omgeving	10
Waar liggen onze roots?	11
Mijn jeugd op Noord-Beveland (Deel 4)	13
Nieuwe abonnees	16
Familieberichten	16
Betaling abonnementsgeld 2004	16
Oude nummers "Bij Uitstek"	16
Ons familiewapen	16

ISSN: 1570-6966

Heistekverhalen uit de Zaanstreek. Deel 3.

Dit verhaal is al eerder gepubliceerd (1987) in het boekwerk over de Heistekken in de Zaanstreek met als titel "Als je maar weet dat wij geen familie van elkaar zijn". De redenen om dit verhaal opnieuw te plaatsen is dat de meeste abonnees van Bij Uitstek het boek niet bezitten, deze oplage was vooral voor de Zaankanters bedoeld. En onze derde familietag op 9 oktober 2004 vindt plaats op de Zaanse Schans te Zaandam waarbij deze dag het thema kreeg: Heistekken in de Zaanstreek.

Lodewijk Verschoor-Heijstek-Heistek.

Ons verhaal begint misschien wel vreemd met drie verschillende achternamen, maar het is de werkelijkheid. Op het moment dat Lodewijk geboren werd op 2 maart 1827 waren zijn vader en moeder Jan Heijstek en Cornelia Verschoor nog niet getrouwd. Dus kreeg hij bij de geboorte de achternaam van zijn moeder: Verschoor. Lodewijk werd aangegeven bij de burgerlijke stand door zijn vader Jan Heijstek. De reden waarom zij niet getrouwd waren is niet te achterhalen. In ieder geval bij het huwelijk van zijn ouders, op 16 december 1828 te Emmikhoven werd op de akte extra vermeld dat het kind "noch in bloed en schande noch in overspel geteeld is", waarbij hij alsnog de achternaam van zijn vader krijgt: Heijstek. Op het moment dat hij het leger dient, tekent Lodewijk met de achternaam Heistek. Hiermee is ons lot in de Zaanstreek bezegeld en daarom zullen wij

onze achternaam altijd op deze wijze schrijven. Als beroep is alleen maar vermeld arbeider. In ieder geval zal het wel een knappe vent geweest zijn (net als alle Heistekken), want hij trouwde drie keer. Lodewijk zal het niet rijk gehad hebben want alle keren dat hij trouwde was er een getuigschrift van onvermogen bij en dat zegt genoeg. In het boek "Als je maar weet dat wij geen familie van elkaar zijn", schreef ik dat Lodewijk overleed in Werkendam en heel toevallig vond ik bijna vijfentwintig jaar later dat Lodewijk, op 79-jarige leeftijd, op 2 februari 1906 in de gemeente Zaandam werd ingeschreven. Hij woonde toen tot zijn overlijden bij zijn zoon Jan in Zaandam. Lodewijk Heijstek is geboren op 2 maart 1827 in Emmikhoven, als zoon van Jan Heijstek en Cornelia Verschoor. Lodewijk is overleden op 18 augustus 1906 in Zaandam, 79 jaar oud.

Lodewijk trouwde voor de eerste keer, 23 jaar oud, op 18 mei 1850 in Almkerk met Trijntje Kramer, 30 jaar oud. Trijntje is geboren op 1 oktober 1819 in Almkerk, zij is een dochter van Willem Kramer en Aaltje de Man. Trijntje overleed op 13 mei 1854 in Emmikhoven, 34 jaar oud.

Kinderen van Lodewijk en Trijntje zijn:

1 Jan Heijstek, geboren op 24 december 1850 in Almkerk. Jan overleed op 23 februari 1915 in Amsterdam, 64 jaar oud.

2 Willem Heijstek, geboren op 31 maart 1854 in Almkerk. Willem overleed op 26 januari 1855 in Emmikhoven, 9 maanden oud.

Lodewijk trouwde voor de tweede keer, 32 jaar oud, op 28 mei 1859 in Emmikhoven met Cornelia van de Werken, 34 jaar oud. Cornelia is geboren op 8 oktober 1824 in De Werken, zij is een dochter van Barend van de Werken en Hendrikske van Oirschot. Cornelia overleed op 30 maart 1870 in Werkendam, 45 jaar oud.

Kinderen van Lodewijk en Cornelia:

1 Hendrika Heijstek, geboren op 13 mei 1860 in Werkendam. Hendrika overleed omstreeks 1938 in Velsen, ongeveer 78 jaar oud.

2 Cornelia Heijstek, geboren op 21 juli 1862 in Werkendam.

3 Barend Heijstek, geboren op 29 september 1863 in De Werken. Barend is overleed op 1 mei 1943 in Zaandam, 79 jaar oud.

4 Geertje Heijstek, geboren op 6 januari 1866 in Werkendam.

5 Margaretha Teuna Heijstek, geboren op 6 januari 1866 in Werkendam. Margaretha Teuna overleed op 1 juli 1866 in Werkendam, 5 maanden oud.

Lodewijk trouwde voor de derde keer, 44 jaar oud, op 31 maart 1871 in Werkendam met Ariaantje Rogge,

44 jaar oud. Ariaantje is geboren op 21 augustus 1826 in Almkerk, dochter van Johannes Rogge en Aartje Pruijsen. Ariaantje overleed op 13 juni 1905 in Werkendam, 78 jaar oud. Van de zeven kinderen die Lodewijk groot bracht zijn er twee naar de Zaanstreek vertrokken namelijk Jan Heistek en zijn halfbroer Barend.

Jan Heijstek is geboren op 24 december 1850 in Almkerk, zoon van Lodewijk Heijstek en Trijntje Kramer. Jan is overleden op 23 februari 1915 in Amsterdam, 64 jaar oud. Jan trouwde, 22 jaar oud, op 8 november 1873 in Werkendam met Bartje Bogaard, 24 jaar oud. Bartje is geboren op 2 september 1849 in Hei en Boeicop, dochter van Bart Bogaard en Geertruy 't Lam. Bartje is overleden op 7 maart 1912 in Zaandam, 62 jaar oud. Kinderen van Jan en Bartje:

1 Bertus Heijstek, geboren op 11 februari 1875 in Werkendam. Bertus is overleden op 20 februari 1875 in Werkendam, 9 dagen oud.

2 Katriena Heistek, geboren op 5 maart 1876 in Werkendam. Katriena is overleden op 5 augustus 1950 in Zaandam, 74 jaar oud.

3 Bertus Heistek, geboren op 20 februari 1879 in Velsen. Bertus is overleden op 30 september 1904 in Vreeswijk, 25 jaar oud.

4 Geertruida Heistek, geboren op 8 augustus 1880 in Velsen. Geertruida is overleden op 19 maart 1949 in Zaandam, 68 jaar oud.

5 Lodewijk Heistek, geboren op 4 april 1885 in Zaandam. Lodewijk is overleden op 20 april 1954 in Zaandam, 69 jaar oud.

6 Jan Gerrit Heistek, geboren op 3 oktober 1887 in Zaandam. Jan Gerrit is overleden op 21 november 1967 in Wormerveer, 80 jaar oud.

7 Bartje Geertje Heistek, geboren op 25 november 1890 in Zaandam. Bartje Geertje is overleden op 19 januari 1918 in Amsterdam, 27 jaar oud.

8 Hendrika Cornelia Heistek, geboren op 7 juli 1894 in Zaandam. Hendrika Cornelia is overleden op 22 juni 1971 in Amsterdam, 76 jaar oud.

Jan Heistek

Jan werd geboren in Almkerk een dorpje in het land van Altena op 24 december 1850. Toen Jan vier jaar oud was kreeg hij er een broertje bij met de naam Willem. Die werd geboren in Almkerk op 31 maart 1854. Nog geen twee maanden later overleed zijn moeder Trijntje Kramer. Op 13 mei 1855 overleed zijn broertje Willem en Jan bleef alleen over met zijn vader Lodewijk Heistek (oud 28 jaar). Jan was acht jaar oud toen zijn vader opnieuw trouwde met Cornelia van de Werken (oud 35 jaar). Het gezin verhuisde naar Werkendam. Vanaf 1860 tot en met 1866 kreeg Jan er vier zusjes en één broertje bij. Maar op 30 maart 1870 sloeg het noodlot weer toe, want ook zijn tweede moeder overleed. Direct daarop werd Jan op 11 mei 1870 ingelijfd bij de Marine. Zijn vader Lodewijk trouwde ondertussen voor de derde keer op 31 maart 1871 met Adriaantje Rogge. De oorzaak van het weer zo vlug mogelijk trouwen zal wel de armoede geweest zijn. Als je er literatuur op na slaat (zie het boek "Honderd jaar het land van Altena", waarin vermeld wordt hoe de leefomstandigheden waren in die tijd, dan kun je dat goed voorstellen. Op 12 juli 1873 krijgt Jan toestemming

van de Minister van Marine tot het aangaan van een huwelijk. Hij trouwt op 8 november 1873 met Bartje Bogaard in Werkendam. Of zijn dienstopleiding van invloed was op zijn verdere leven is moeilijk te achterhalen, mede omdat er niemand van zijn kinderen meer in leven is om dit te vragen.

De mensen in Werkendam stonden bekend om hun kennis en vaardigheid bij weg- en waterbouwkundige werken. Tijdens het verzamelen van gegevens over onze voorouders is mij verteld dat Jan en Barend naar het noorden zijn getrokken in verband met de aanleg van het Noordzeekanaal. Het zou kunnen, aangezien het Noordzeekanaal gegraven werd van 1865 tot en met 1876. Het is mogelijk dat Jan en Barend met de voltooiing hielpen. In ieder geval zijn de eerste twee kinderen van Jan, Bertus en Katriena nog in Werkendam geboren, zijn derde en vierde kind in Velsen en zijn andere kinderen werden vanaf 1885 geboren in Zaandam. In dat zelfde jaar trouwt ook zijn halfbroer Barend in Koog aan de Zaan. Waarschijnlijk is de reden dat zij vertrokken uit Velsen naar Zaandam de werkgelegenheid. Hoewel ik recentelijk van Bas Heijstek uit Dordrecht het bericht ontving dat Jan Heistek, van beroep schipper, op 29 juli 1882 in Dordrecht kwam wonen, zijn vorige woonplaats was Velsen. Op 24 augustus 1883 verhuist het gezin naar Zaandam. In Zaandam hebben Jan en Bartje zeven kinderen (één kind is vroegtijdig in Werkendam overleden) woonden op de volgende adressen: Kalverstraat 8, van daar verhuisden zij op 30 april 1902 naar de Golofkinstraat 52 en op 1 augustus 1905, eveneens in de Golofkinstraat, naar nummer 67. Hij woonde daarna nog op de Schoolmeesterstraat en zijn laatste adres was op het Rustenburg. Achteraf was het eigenlijk wel mogelijk geweest dat de hele Heistekfamilie uit de Zaanstreek in Dordrecht was blijven wonen en Verschoor als achternaam had gehad.

Tijdens mijn speurwerk naar onze voorvader Jan kwam ik regelmatig tegen dat hij sleepboten bezat. Het werd zoeken naar een speld in een hooiberg om daar nog wat gegevens van te vinden, totdat ik in contact kwam met ene heer Lodder van beroep sluiswachter. Als hobby verzamelt hij alles over sleepboten. Van hem kreeg ik de volgende gegevens:

Stoomsleepboot 1 in 1899 gekocht van de 's-Gravenhage Stoombootdienst, deze boot was lang 13 meter, breed 2,84 meter, laadvermogen 16.331 ton. De boot was genaamd de "Carbulo" en werd later door Jan Heistek in 1902 verkocht als de

"Maximiaan".

Stoomsleepboot 2 deze boot werd bij C. Brouwer (op de Hogendijk) nieuw gebouwd in 1902. De kosten waren NLG 30.000,-. Deze boot was lang 16,20 meter, breed 4,18 meter, laadvermogen 18.374 ton. De naam van de boot was de "Prins Hendrik". In 1909 werd deze boot verkocht en kwam terecht in Duitsland.

Stoomsleepboot 3 werd tweedehands gekocht in

1907. In deze periode had Jan dus twee boten, ook deze boot heet de "Prins Hendrik" en die werd in 1910 verkocht aan zijn twee knechten Dirk Meine en Jan Alis.

Via de heer Lodder kwam ik in contact met de heer Ijskes. Deze heeft als hobby het verzamelen van foto's over stoomsleepboten en zodoende kwam ik aan de foto van de boot. De heer Ijskes had uit de oude doos nog het volgende verhaal over mijn overgrootvader Jan. Het speelt zich af in de periode dat er kermis was in Zaandam. Het was zondagavond en de regen kwam met bakken uit de hemel. Tijdens de kermis werd in die tijd nogal stevig gedronken en op deze avond loopt er een onbekende dronken figuur langs de stoomboot van Jan. De onbekende wil graag schuilen en daar vindt hij de stoomboot een bijzonder geschikte plaats voor. Hij klimt op de boot en aan de voorkant bevindt zich een luik dat hij optilt. Vervolgens perst hij zich door het mangat en komt zo onder het dek terecht. Het luik sluit zich 'potdicht'. De dronkaard zoekt een warm plekje tegen de warme ketel en hij valt al spoedig in slaap. Nog geen uur later komt een personeelslid op de stoomboot om de ketel flink op te porren, want 's morgens vroeg

moet de stoomsleepboot direct uitvaren. De volgende ochtend varen zij uit op weg naar Amsterdam. Daar moet zich een tolhuis hebben bevonden waar binnenvaartschippers en sleepbootkapiteins elkaar ontmoetten. Jan ging naar het tolhuis om een sleep te krijgen. Eén van de personeelsleden had als opdracht gekregen om alvast het dek te schrobben. Tijdens het schrobben merkte hij op dat het vreselijk stonk aan boord. Dus ging hij op onderzoek uit en al spoedig ging het luik omhoog. Beneden het dek was de dronken persoon met zijn natte jas tegen de ketel gaan zitten en door de hoge temperaturen was dat op een vreselijke manier gaan broeien. De onbekende is door deze temperaturen en gebrek aan zuurstof om het leven gekomen. Door de vochtige jas in combinatie met de warmte was de man als het ware gepoft als een kastanje. Twee keer in volume toegenomen, was deze man dus niet door dat mangat te krijgen. Jan werd uit het tolhuis gehaald, politie erbij en vervolgens werd opdracht gegeven om zo vlug mogelijk naar Zaandam te varen. Bij de scheepswerf werd een gat aan de zijkant van de boot gemaakt en zo moest het lijk de boot verlaten. De restanten werden op het vuur gegooid. Dat dit niet zo'n plezierige vaart was, is begrijpelijk.

Het noodlot sloeg echter nog een keer toe, wat blijkt uit de advertentie die ik van K. Breed ontving. De stoomboot "Prins van Oranje" kwam op het Noordzeekanaal in aanvaring met een sleepboot, daarvoor werd de volgende advertentie geplaatst:

Barend Heistek

Barend Heijstek is geboren op 29 september 1863 in De Werken, als zoon van Lodewijk Heijstek en Cornelia van de Werken. Barend is overleden op 1 mei 1943 in Zaandam, 79 jaar oud. Barend trouwde, 21 jaar oud, op 5 juli 1885 in Koog aan de Zaan met Maria Catharina Buijs, 19 jaar oud. Maria Catharina is geboren op 15 januari 1866 in Koog aan de Zaan, dochter van Jacob Buijs en Maria Catharina de Carpentier. Maria Catharina is overleden op 1 maart 1947 in Zaandam, 81 jaar oud. Kinderen van Barend en Maria Catharina: 1 Lodewijk Heistek, geboren op 5 augustus 1885 in Zaandam. Lodewijk is overleden op 5 augustus 1885 in Zaandam, 0 dagen oud.

2 Maria Catharina Heistek, geboren op 15 augustus 1886 in Zaandam. Maria Catharina is overleden op 13 december 1905 in Zaandam, 19 jaar oud.

3 Lodewijk Heistek, geboren op 10 maart 1889 in Zaandam. Lodewijk is overleden op 2 augustus 1906 in Zaandam, 17 jaar oud.

4 Jacob Heistek, geboren op 10 mei 1891 in Muiden. Jacob is overleden op 21 juni 1974 in Zaandam, 83 jaar oud.

5 Barend Heistek, geboren op 1 februari 1893 in Vreeswijk. Barend is overleden op 17 december 1982 in Zaandam, 89 jaar oud.

6 Cornelis Adrianus Heistek, geboren op 22 mei 1895 in Vreeswijk. Cornelis Adrianus is overleden op 14 sep-

Zaandam 1 januari 1910. Extra sneltreinen wegens het niet varen van de "Prins van Oranje". In de Voorzaan te Zaandam wordt de sleepboot "Prins Hendrik" van de heer J. Heistek door de salonboot "Prins van Oranje" van de maatschappij Alkmaar Packet aan de grond gevaren. Schipper Heistek wordt ernstig aan het hoofd gewond.

Wie de schuldige was van dit ongeluk zal moeilijk te achterhalen zijn, in ieder geval raakte Jan behoorlijk zwaar gewond en hield er, volgens zijn kleindochter, een flinke scheve neus aan over. Jan is de klap niet meer te boven gekomen, vermoedelijk was de boot niet verzekerd. Jan raakte aan de drank en in 1910 viel voor hem het financiële doek. In maart 1912 werd het faillissement beëindigd. In het jaar 2004 waagde ik nog een poging om gegevens te vinden betreffende het faillissement maar helaas blijken deze gegevens niet meer aanwezig te zijn in het rijksarchief van Haarlem.

Bartje Bogaard was de spil van het gezin in die periode, zij hield de familieband stevig aan. Vóór hun faillissement hadden zij het behoorlijk goed, het huis was rijk gemeubileerd. Maar na het faillissement was het armoede troef. Jan bracht zijn laatste jaren door, zoals eerder werd vermeld, op het Rustenburg. Tevens werkte hij op de Herengracht bij een werkhuis waar hij rijst sorteerde. Dit leverde voor het gezin ook nog wat te eten op. In 1912 overleed Bartje en het gezin viel als los zand uit elkaar. Jan werd ziek en moest naar Amsterdam (daar was het ziekenhuis), hij overleed in 1915.

tember 1922 in Sluiskil, 27 jaar oud.

7 Aaltje Heistek, geboren op 19 december 1897 in Zaandam. Aaltje is overleden op 8 september 1974 in Zaandam, 76 jaar oud.

8 Bartje Heistek, geboren op 1 februari 1900 in Zaandam. Bartje is overleden 10 maart 1999 in Zaandam.

9 Simon Heistek, geboren op 7 april 1902 in Zaandam. Simon is overleden 4 september 1994 in Zaandam.

10 Johannes Heistek, geboren op 23 juni 1904 in Zaandam. Johannes is overleden op 9 juli 1976 in Zaandam, 72 jaar oud.

11 Marinus Heistek, geboren op 1 maart 1906 in Zaandam. Marinus is overleden op 21 maart 1910 in Zaandam, 4 jaar oud.

12 Lodewijk Heistek, geboren op 28 oktober 1908 in Zaandam. Lodewijk is overleden op 03 juli 1978 in Wormerveer.

Toen Barend geboren werd in Werkendam waren er al drie kinderen in het gezin van Lodewijk en Cornelia Heistek: zijn halfbroer Jan (uit het eerste huwelijk van zijn vader) en zijn zusjes Hendrika en Cornelia. Later kwamen er nog twee meisjes bij (een tweeling), Margaretha Teuna en Geertje. Hoe het gezin opgroeide is moeilijk te achterhalen, het zijn de data die het verhaal moeten maken. In 1870 op zevenjarige leeftijd verloor Barend zijn moeder (Cornelia van de Werken). Een goed jaar later trouwde zijn vader voor de derde keer met Adriaantje Rogge. Samen met zijn halfbroer Jan kwam hij naar de Zaanstreek en op tweeëntwintigjarige leeftijd treedt hij in het huwelijk met Maria Catharina Buys.

Barend verdiende de kost als schipper/bootwerker. Of hij het varen met Jan heeft gedaan blijkt nergens uit. In ieder geval, na de geboorte van zijn zesde kind bleef hij in Zaandam. Hij woonde in de Jan Sijbrandsteeg en vanaf 1905 woonde hij voor de rest van zijn leven in de Kattegatdwarstraat. Als bootwerker (aan de haven) had hij voor de begrippen in

die tijd redelijk goed betaald werk. Helaas was het min of meer seizoenwerk. Als in het buitenland (Rusland en de Scandinavische landen) de havens bevroren waren, kwam er geen houtboot in de Zaandamse haven. Geen werk, dus geen geld. Dan was het grote armoede in het gezin van Barend. Als de hele familie aan tafel kwam om te eten zat men in een grote kring en op de tafel kwam één grote pan aardappelen met daarnaast een kom vet te staan. Je pikte een aardappel, doopte die in het vet en eet smakelijk. Maar o wee, als één van de jongens met dat pikken buiten 'zijn wijk' ging, dan was het vader Barend die een tik met zijn duim uitdeelde en de orde was hersteld. Eén van de gerechten was stokkiestroet. Dat was een heel dikke boekweitpap met vet en stroop. Zo dik dat de houten lepel er rechtop in bleef staan. Barend nam naar zijn werk vaak een grote blauwe kruik mee, want als er een rijstboot gelost werd dan werd de kruik gevuld met rijst uit balen die stuk waren gegaan. Zo zijn heel wat kinderen van bootwerkers grootgebracht.

Bij hun huis was de Kattegatschool en het was dan ook meer dan logisch dat de kinderen daar naartoe gingen. Zwemles was er vroeger niet bij en omdat de kinderen vaak bij de Kattegatsloot speelden, kon het niet uitblijven dat één van de kinderen te water raakte en verdronk. Barends vrouw Maria had met haar grote gezin veel te stellen. Met de kleine beetjes moest je je hoofd maar boven water houden. Maar op de verjaardagen was het feest, dan pakte zij een oud schippersklavier (soort harmonica) en zij speelde oude wijsjes. Zo werden de verjaardagen op de Kattegatdwarstraat, zonder drankjes of hapjes, gezellig en feestelijk. Een verhaal dat één van Barends kinderen bijbleef was het volgende. Barend had de gewoonte om 's middags een ommetje te maken. Dan was het altijd vaste prik van hem om één zwart balletje in zijn mond en één in zijn zak te

Lees verder op pag. 16... ➤

Herinneringen van Selma Heijstek

Mijn naam is Selma Heijstek. Ik ben geboren in 1933 te Zaandam en ik ben de dochter van de onderwijzer waarover een verslag staat in ons familieblad nr.2-2003.

Aangespoord door een eerste plaats op de 80 meter, bij schoolwedstrijden in 1948 en de successen van Fanny Blankers-Koen op de Olympische Spelen te Londen in datzelfde jaar werd ik lid van A.V. Zaanland. Als juniore behaalde ik tussen 1949 en 1951 op de 80 meter en het discuswerpen vele successen bij 'gewone wedstrijden' en nationale jeugdkampioenschappen.

In 1952 verhuisde ons gezin naar Rotterdam omdat mijn vader daar benoemd werd tot hoofd van een school. Ik werd lid van de Rotterdamse Damesatletiekvereniging 'Hollandia' die haar domicilie had op de Nenijto-atletiekbaan. Ik kwam van een voetbalveld als trainingsbaan op een echte sintelbaan, wat mijn prestatiecurve omhoog bracht. Ik

legde mij toe op het hordelopen wat ik qua techniek erg leuk vond om te doen en meestal wat je leuk vindt gaat je ook goed af.

De prestaties werden steeds beter en in 1954 liep ik voor het eerst de 80 meter horden op de Nederlandse Kampioenschappen in Tilburg. Ik werd tweede achter Fanny Blankers mijn grote voorbeeld! Omdat Fanny hierna geen Kampioenschappen meer liep werd ik in 1955 en 1956 Nederlands Kampioen op de 80 meter horden. In de jaren 1955 en 1958 werd ik met drie andere clubleden 4 x 100 meter estafettekampioen en ook werden we van 1955 tot en met 1959 Nederlands clubkampioen.

In 1961 en 1965 nam ik deel aan de Maccabia-spielen in Israël en behaalde daar tweemaal de gouden medaille op de 80 meter horden. Deze spelen waren hoogtepunten in mijn atletiekloopbaan en ik heb daar dan ook fijne herinneringen aan. Eind 1965 nam ik afscheid van de atletiek. Het was heel mooi geweest. Mede door de vele buitenlandse landenwedstrijden waaraan ik deelnam, zowel van KNAU-zijde als van clubzijde was mijn reislust gewekt. En na mijn vroegtijdige pensionering, trekken mijn partner en ik er lustig op los met onze kampeerauto. Op 25 maart jl. waren wij persoonlijk aanwezig bij het ontsteken van de Olympische vlam in Olympia (Griekenland). Het ons bevinden tussen 15.000 enthousiaste Grieken was een ware belevenis!

Selma Heijstek.

Wie-o-wie kent deze Heystek?

In de Haagse Courant van 22 oktober 1983 stond een stukje over markante marktkunstenaars, waaruit wij citeren omdat er ene Heystek in wordt genoemd:

De markt op de Prinsengracht. Er zijn nog steeds veel oudere Hagenaars die gezegend zijn met herinneringen aan het bonte beweeg of in gedachten de markt kunnen ruiken en die herinneringen hebben aan kousenkoningen, onderbroekenkeizers en worstprinsen. Figuren die in de tijd verdampten. Zij wel, maar het vak markt(woord)kunstenaar bestaat gelukkig nog steeds. Bezoek maar eens een standwerkerconcours. Hier enige herinneringen van een ex-Hagenaar, de heer G.W. Engelsman: "Je ging naar de markt voor de drukte en gezelligheid. Als je er vaak kwam ontmoette je steeds weer dezelfde kooplui, meestal markante kerels die je bij hun naam of een voornaam of een bijnaam kende, welke laatste met de handel verband hield. Zo was er 'kachelhakie'. Hij had geen echte kraam, maar hij stond zo maar ergens tussen te schreeuwen: "Kachelhakies!". Hij was een ietwat gedrongen 50-plusser die op z'n minst zijn voorsnijtanden miste, waartussen hij soms een dikke, roze tong dubbelgevouwen naar voren stak".

Juist dat soort - in wezen onbelangrijke - zaken blijven glashelder in de herinnering kleven. Die tong beschouwde de koopman, een lolbroek, als een attriboot om zijn handel te stimuleren. Hij hoorde echter niet tot de elite van de markt. Hij had immers geen

kraam. Een figuur, dat velen uit die tijd is bijgebleven is de deftig geklede man van de beroemde witte en roze suikerpepermuntjes, die hij ter plaatse vervaardigde. Hij heette Heystek en hij oogstte veel bewondering voor zijn techniek. Hij maakte zijn artikel in elektrische melkkokers klaar. "U kunt ze zelf ook maken, maar niet zo goedkoop als ik", riep hij dan ernstig en iedereen geloofde hem, zoals ook de praatjes van andere kooplui meestal

al werden geloofd, of ze moesten hun fantasie wel helemaal de vrije teugel geven.

Hij gebruikte gewone suiker en poedersuiker plus pepermuntolie, die je op verre afstand al rook en die je nog steeds (in gedachten) kan ruiken. Het is een onvervreembare jeugdgeur geworden. Heystek (hij moet ook drop hebben verkocht) wilde ook graag bewijzen dat zijn pepermunt sterk was. Dan liep hij met de glanzende pan langs de toeschouwers en blies in de kokende suikerpap. De tranen stonden je prompt in de ogen. Dan ging hij op grote bakblikken, de druipende suikerstroom uit de tuit razendsnel met een mesje onderbrekend, in lange regelmatige rijen pepermuntjes gieten, blik na blik..Je keek gefascineerd toe. Dan door met de hand een klap op de rand van zo 'n blik te geven gaf hij te kennen met de gietpartij klaar te zijn en zijn witte of roze koopwaar vrij voor consumptie tegen een alleszins redelijke prijs ter beschikking te stellen.

De heer Engelsman heeft nooit meegemaakt, dat de man zijn productie niet in één klap kwijt was. De pepermunt liep als een trein, met een kunstenaar als bereider. Nu willen wij graag weten wie deze Heystek dan wel mag zijn? Iemand die deze pepermuntjesmaker als voorvader heeft zal dat beslist nog wel weten en wij zijn blij als iemand ons iets meer over deze man kan vertellen. Stuur uw reactie naar de redactie van dit blad.

Lyda Heistek-Brandenburg.

Waar liggen onze roots?

In eerdere nummers van dit blad kon men lezen dat de naam Heijstek, met nogal wat verschillende schrijfwijzen, in de veertiende en vijftiende eeuw reeds voorkwam in plaatsen in de omgeving van Eindhoven, onder andere Budel en Hapert en in het blad van december 2003 uitte Piet Heistek nog de veronderstelling dat men wellicht van daaruit naar het Land van Altena trok. Harde bewijzen zijn nog niet gevonden, hoogstens vindt men af en toe een aanwijzing zoals Cees Heystek vorig jaar nog onderzocht. Een wetenschapper van de Universiteit van Tilburg onderzocht de oude rechterlijke en notariële archieven van Budel en vond daarin een Heijstek die ooit een bootverbinding onderhield tussen Waspik en Labbeget, een oud deel van Sprang-Capelle en zo Cees hierbij opmerkte: "Hiermede kan Budel wel eens in de richting van Uitwijk komen!" Nog niet zo lang geleden deed Cees nog een opmerkelijke vondst: op 17 juni 1590 was ene Petrus Heijsteck in Breda peter (doopgetuige) bij een doopplechtigheid. Daar deze naam niet voorkomt in ons genealogisch bestand, zijn wij wel zeer nieuwsgierig wie deze Petrus was en vooral waar hij vandaan kwam. Het zal U niet onbekend zijn dat het grootste deel van onze stamboom teruggaat tot zo ongeveer 1570 en dat die begint in Uitwijk. Een ander deel gaat nog verder terug in de tijd en begint in de omgeving van Eindhoven, echter zoals hierboven reeds opgemerkt, de aansluiting tussen beide takken kon nog niet worden gemaakt.

Uitwijk

Zolang we de familiegeschiedenis van vóór 1570 niet exact kennen, blijft Uitwijk voor velen van ons de plaats van onze roots. In 2002 hielden we hier dan ook onze eerste familiedag en ervoor en erna hebben vele naamgenoten, uit binnen- en buitenland, deze plaats bezocht. Vraagt men de bezoeker hoe men het daar vond, steevast luidde het antwoord: "Wat is Uitwijk toch een bijzonder mooi dorpje". Inderdaad dorpje, want de gezamenlijke bevolking van Uitwijk, Waardhuizen en Uppel bestond op 1 januari 2002 uit slechts 641 personen. Hoe klein ook, er zijn diverse publicaties die ons een beeld geven van het Uitwijk van vroeger en nu, zoals het van veel oude foto's voorziene boekje: "Ik kom van Uitwijk en ik weet van niks", in 1977 verschenen van de hand van

Mink van Rijdsdijk. Ook het boek "Land van Heusden en Altena" en het in de negentiende eeuw uitgegeven aardrijkskundig woordenboek van A.J. van der Aa geven ons voldoende stof Uitwijk nader te belichten. Hoewel we niet weten of onze roots inderdaad in

Uitwijk gezien vanuit de lucht

Uitwijk liggen, hebben velen van ons bij deze plaats 'het verre-opa-gevoel' en dat laat zich niet verdrijven.

De vroegste geschiedenis

Romeinse aardewerkvondsten uit de tweede eeuw na Christus toonden aan dat de bewoning van Uitwijk al vroeg een aanvang nam. Het is niet zeker of er ook na de Romeinse periode, die duurde tot ongeveer het midden van de derde eeuw, van bewoning sprake was, daarvoor waren de vondsten te gering in aantal en de datering ervan te onzeker. Met enig voorbehoud kan echter worden aangenomen dat de hoge en daardoor gunstige ligging een bewoning na de Romeinse tijd aantrekkelijk maakte. Het voorkomen van namen met Ing en Eng langs het riviertje de Alm kan duiden op een Merovingische nederzetting.

Is er dus geen zekerheid voor een bewoning na de Romeinse tijd, anders ligt dat voor de achtste eeuw en daarna. Talrijke aardewerkvondsten leverden het bewijs dat tussen 700 en 800 na Christus de grondslag werd gelegd voor de nederzetting Uitwijk, niet in

de huidige vorm maar meer uitgestrekt op de oeverwal langs de Alm. Het boek over het Land van Heusden en Altena vermeldt: "Reeds in 800 wordt in geschriften van het Bisdom te Utrecht over Uitwijk gesproken. Het dorpje ligt hoog op een zanddonk aan de oever van de Alm. Het kerkje werd in 1100 gebouwd en de toren kwam in 1265 gereed". Op die oeverwal ligt ook de Uitwijkse heuvel waar in de twaalfde eeuw vermoedelijk het kasteel van de Heren van Uitwijk stond. Hierbij kan nog worden opgemerkt dat in een oorkonde van 7 april 1311 Arnoud van Uitwijk genoemd wordt als Heer van het nabijgelegen Waardhuizen.

De rivier de Alm in 1937

In kerkelijke oorkonden werd verder melding gemaakt van Uitwijk als bezitting van het Kapittel van Oudmunster van de St. Salvatorkerk in Utrecht, het adviescollege van de bisschop van Utrecht met aan het hoofd een proost. Op 29 januari 1228 bevestigt Paus Gregorius IX dat het Kapittel in bezit is van hoven en tienden te Uitwijk. In 1241 dwingt het Kapittel een nieuw gekozen proost, met de voor ons geslacht zo bekende naam Lodewijk, de belofte af dat hij op geen enkele wijze inbreuk zal maken op de schenking van tienden, behorend bij de kerk van Uitwijk. De kerk in Uitwijk was aanvankelijk een Rooms-katholieke kerk, eerst na de Reformatie werd Cornelis Fransz. Polletz van het Stigt in 1607 benoemd als eerste predikant van de toen Nederduits Gereformeerde kerk in Uitwijk.

De negentiende eeuw

Een indruk van Uitwijk in die tijd verkrijgt men door het citeren van het al eerder vermelde aardrijkskundig woordenboek: "Uitwijk, heerlijkheid in het Land van Altena, provincie Noord-Brabant, tweede dis-

De Pompstraat in de jaren 1910 – 1915 met onder andere op de foto: Drika Colijn, Pietje Heijstek en Tonia Heystek

trict, arrondissement 's-Hertogenbosch, kanton Heusden, gemeente Almkerk-Uitwijk, palend Noordelijk en Oostelijk aan de heerlijkheid Rijswijk, Zuidelijk aan Waardhuizen en Westelijk aan de Zanddijk. De heerlijkheid bevat het deel Uitwijk, den Polder van Uitwijk, de buitengronden langs de Alm en enige verstrooid liggende huizen. De inwoners vinden meest in de landbouw en veeteelt hun bestaan. De hervormden die er wonen behoren tot de gemeente van Uitwijk-Waardhuizen, welke in de heerlijkheid een kerk heeft. De afgescheidenen hebben hier mede een gemeente en een kerk. De Rooms-katholieken welke men er aantreft parochiëren te Woudrichem. Men heeft in deze heerlijkheid een school." Een aanvulling die ik U niet wil onthouden vindt men in het boek over het Land van Heusden en Altena: "Waardhuizen en Uitwijk staan bekend om hun hechte gemeenschapszin. Dit saamhorigheidsgevoel is waarschijnlijk gegroeid in een tijd van bittere armoede onder kleine boeren, die vaak gedrieën moesten samenwerken om er één paard op na te houden".

Het heden

Van de vroegere rivier de Alm, die de dorpen Uitwijk en Waardhuizen van elkaar scheidde is niet veel meer overgebleven dan een circa vijf meter breed stroompje. Er staan nog enkele fraaie boerderijen, al zijn er afgebrand of onder de slopershamer gevallen. Toch bleef het dorpskarakter behouden, de in het midden gelegen Hervormde Kerk bepaalt het dorpsgezicht. Naast deze kerk zijn er nog een aantal kenmerkende gebouwen uit vroegere tijden, sommige daarvan fraai gerestaureerd. In een volgend nummer kom ik hierop terug.

Wim Heistek.

Naamgenoten in Dordrecht en omgeving

In het vorige nummer stond: in de loop der tijd vestigden zich heel wat naamgenoten in Dordrecht. Al hun voorvaderen bewoonden eens het Land van Altena alvorens sommige nakomelingen zich met een omweg in Dordrecht meldden. Mijn voorvaderen maakten ook een omweg, eerst woonden zij in het noordwesten van Brabant, onder andere in Willemstad, Fijnaart en Klundert. In dit artikel stel ik mijn familie voor, in een volgend nummer komen zeker de andere Dordtse Heijstekken aan de beurt of aan het woord.

Mijn grootvader Bart Heijstek was één van de twaalf kinderen van Adrianus, die werd in 1828 geboren in Fijnaart en hij overleed in 1904 in Willemstad. Opa Bart werd in Willemstad geboren op 31 mei 1864 en hij overleed in Dordrecht op 9 mei 1934. Hij tradt in Willemstad op 21 augustus 1886 in het huwelijksbootje met de eveneens uit Willemstad afkomstige Adriaantje Bastiaantje Koekkoek. Hoewel hij zonder enige twijfel zelf nooit heeft gevoetbald, heeft hij toch een elftal kinderen op de wereld gezet.

Oudste zoon Adriaan, geboren in Willemstad op 27 augustus 1886, trok naar België en trouwde daar in het plaatsje Vorst met Maria Virginia Merecy, geboren in het bekende Stekene. Ik herinner mij nog dat hij, Adriaan geheten, ome Jan uit België werd genoemd en dat hij een keer op bezoek kwam in een oude T-Ford. Helaas weet ik niet of er nakomelingen zijn, want dat zou kunnen betekenen dat we misschien nog een Belgische tak in de familie hebben.

Het derde kind, dochter Neeltje, geboren in Willemstad op 19 juli 1889, herinner ik mij als tante Neel. Zij is nimmer getrouwd geweest en zij woonde op het laatst in bejaardencentrum "Avondzon" van het Leger des Heils. Bij haar overlijden op 4 juli 1983 liet zij twaalfduizend gulden na die werden verdeeld over negenentwintig neven en nichten.

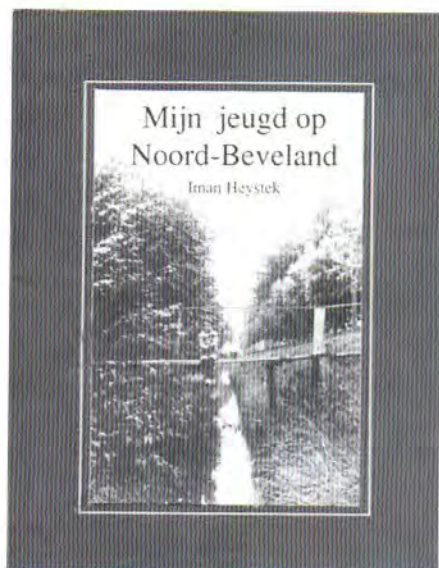
Van de tien in Willemstad geboren kinderen, zes jongens en vier meisjes, overleden drie jongens reeds op jeugdige leeftijd. Rond 1904 verhuisde het gezin naar Hendrik Ido Ambacht waar in 1905 het elfde kind, zoon Huibert, werd geboren. Na nog een kort verblijf in Zwijndrecht komt men op 29 mei 1907 naar Dordrecht waar het gezin de woning aan de Zuidendijk 81 betreft. De dochters Janneke en Cornelia zijn klaarblijkelijk nog vijf maanden in Zwijndrecht blijven wonen, want eerst op 16 oktober 1907 meldden zij zich alsnog aan de Zuidendijk. Nog is aan het verhuizen geen eind gekomen, zij het dat men het nu wat verder weg zoekt. Op 27 september 1909 emigreert het gezin (vader, moeder en zes kinderen) naar Brazilië. Hoewel bijzonderheden mij niet bekend zijn, lijkt het erop dat men daar niet kon aarden, want men keert weer terug naar Nederland.

Nummer negen in de rij van kinderen was mijn vader Bastiaan, geboren in Willemstad op 20 april 1901 en in Dordrecht overleden op 22 februari 1983. Over hem en zijn gezin in een volgend nummer meer.

Bas Heijstek.

Mijn jeugd op Noord-Beveland (Deel 4)

Een boekje

Het is al weer even geleden dat de vorige aflevering van deze serie verscheen. We gaan weer graag door met een artikel uit het boekje dat Adri Heystek (1918) samenstelde aan de hand van brie-

ven die zijn vader Iman Heystek (1893) schreef over zijn herinneringen uit zijn jeugd op Noord-Beveland. De brieven zijn uitgewerkt in een boekje getiteld: "Mijn jeugd op Noord-Beveland". Het was uitgegeven bij boekhandel en uitgeverij De Koperen Tuin te Goes. De uitgever en een nabestaande van de auteur, de weduwe van zoon Adri(aan), mevrouw Heystek-Dekker gaven toestemming het boekje te verwerken tot artikelen in ons blad.

Dertienstuiverboer, spaanders zoeken en spitten

We laten Iman Heystek weer aan het woord. Ik werkte al voordat de leerplichtwet kwam, Allemaal lichte werkjes natuurlijk, die ik met twee oudere zusters deed. Ik weet nog dat we er op een morgen eens vroeg op uit werden gestuurd om spanen te gaan zoeken. Er werd toen nog weinig steenkool gebruikt, want een half mud kostte zestig cent. Wij waren met een kruiwagen op weg gegaan en moeder had ons nog op het hart gedrukt: "Zorg dat je voor schooltijd terug bent." We waren zo ijverig bezig dat we geen erg hadden in de tijd. We hadden twee zakken vol en moesten nog zo'n anderhalve kilometer naar huis lopen. Johanna, een paar jaar ouder dan ik, was sterker. Om beurten duwden we de kruiwagen een eind. In de Geersdijkseweg stonden houten paaltjes om het voetpad vrij te houden, zo'n vijftien meter uit elkaar. Johanna kon twee paaltjes ver kruien en ik hield het er één uit. Het laatste einde liepen we met gebogen ruggetjes, maar het schoot wel op. Toen we al een aardig eind waren, hoorden we de schoolbel.

We waren het huilen nabij. Moeder kwam ons tegemoet, maar voor zij bij de school was, had de ondermeester ons in de gaten. Hij was een reus, pakte de kruiwagen op, die voor ons tonnen woog, en bracht hem bij moeder, die hem verder meenam. En wij togen vermoeid en met zere handen naar school. Zo was er meestal vóór en ook na schooltijd wel iets te doen. We hadden een pracht van een werkobject dicht bij huis. Daar was een wei met een ommanteling van Italiaanse populieren. In de winter moest die worden omgespit in vierkanten van zeventig bij zeventig centimeter. In de zomer werden ze schoongehouden, gewied. Dat was werk voor Neel, Johanna - op z'n Zeeuws Wâne - en mij, Iman. Ieder vijf vakken vóór schooltijd, vijf 's middags en vijf 's avonds. Bij elkaar vijfenveertig vierkanten per dag. Eer we rond waren, moesten we weer van voren af opnieuw beginnen. Tarwe wieden met een baalzak over je rug tegen de kou; als je dat deed voor zestig cent per dag behoorde je al niet meer tot de jongsten. De mannen kregen één gulden. Die hebben zelfs nog een tijd gehad van vijfenzestig cent. Ik heb een boer gekend, die tot zijn dood 'dertienstuiverboer' genoemd werd. Toch hadden ook de werkgevers het destijds niet zo best, want die zelfde boer moest eens zijn beste paard van stal verkopen om zijn pacht te betalen, terwijl hij het niet missen kon.

Slapen op stoppels

Fietsen waren in mijn jeugd een grote luxe. Kinderwagens waren houten bakjes, die verschrikkelijk rammelden. Jarenlang hadden we zo'n oud kinderwagentje gehad, dat onverwoestbaar was en overal voor gebruikt werd. Als afgewaaiden bomen naar huis gehaald moesten worden of in de zomer op het land geraapt moest worden, werd de buit van de dag in dit wagentje naar huis gereden. Aardappels, stoppels koolzaad en paardebonen werden ermee van het land gehaald.

Als het koolzaad gesneden en gedorst was, werd het land omgeploegd. Uit de ondiepe voortjes konden dan nog net stoppels getrokken worden. Wij moesten de stoppels verzamelen, op bosjes leggen op een band van stro. Om deze bossen op te binden, waren we zelf nog te klein. 's Avonds na werktijd kwamen de mannen en grote jongens dit doen. Thuis werden ze bewaard om in de winter de open haard ermee te

stoken. Het was goedkoop brandmateriaal.

De peulen werden gezuiverd en voor bedden gebruikt. Een harde ondergrond om op te slapen. 's Avonds zaten we op bed, op onze knieën, om een harde stoppel, die erin was blijven zitten, weg te boksen. We maakten er vaak een lolletje van en riepen dan: "Hier heb je weer een kanjer." En dan maar stompden, soms met de voeten, tot we tot de orde geroepen werden.

Zusjes met jute schorten

In het voorjaar was het al vroeg naar het land om suikerbieten, 'peeën', opeen te zetten. Twee rijtjes tegelijk meenemen en geen twee bij elkaar laten staan. Ik weet nog dat ik er zo misselijk van

was en zo'n pijn in mijn hoofd had,

dat ik alles overgaf. Je werkgever

vond dan dat je nergens

tegen kon. En 's zaterdags

kreeg je dan 20 cent voor

zo'n dag van verzoeking.

Voor meisjes heb ik het

altijd iets minderwaardigs

gefounden om op het land

te werken. Geen wonder

dat tegenwoordig iedereen

de landbouw ontvlucht. Ik

heb m'n zuster peeën zien

rooien. Bij regenachtig

weer waren ze niet te aan-

schouwen. Zij droegen veld-

schoenen, daarover

slobkousen van

zwarte stof

van een juten

zak en verder

blote armen.

Soms werd het

gewicht van de

schorten zo zwaar, dat zij

eerst met een mes schoongemaakt moesten worden,

anders konden ze niet meer van hun plaats. Rugpijn

bleef niet uit. Later kwamen er olieschorten en mou-

wen, een hele verbetering. Met de hele ploeg arbei-

ders hebben we om de man gestaan, die voor het

eerst oliebroekspijpen had, om het wonder te aan-

schouwen. Als het financieel maar enigszins kon,

kocht daarna iedereen ze. De meisjes moesten des-

tijds nog overal aan te pas komen. In maart begon

het wieden van tarwe met de schrepel.

Wiedmachines waren nog onbekend. Dan kwamen

de erwten, bonen, peeën, aardappels... De slootjes waren nog niet vervangen door drainage en moesten in de zomer met de sikkel, de 'zekel', worden uitgesneden. Dat was werk voor mannen of jongens met laarzen, die overigens niet iedereen had, omdat ze duur waren. Wie laarzen had, moest door het water lopen en wie ze niet had, kroop op z'n knieën over de kant. Op zekere dag kreeg de baas het in z'n hoofd de meisjes mee te laten doen. Hij had, naar z'n zeggen, geen ander werk voor ze. Wij waren met drie jongens van zo'n beetje dezelfde leeftijd en vier meisjes zouden hooi moeten snijden. Ik was verontwaardigd en bepraatte de andere jongens om te gaan staken als het moest doorgaan. Zo werd het afgesproken. De uitwerking was niet mis, maar

we hielden dapper stand, ondanks

de protesten. Het resultaat was

dat de meisjes met de

schrepel moesten en wij

met de zekel. Alzo had-

den we gewonnen.

Vader was niet erg blij

en de baas al helemaal

niet.

Een bitter bakje koffie

Met zo'n grote familie op

het land werken was bij

mooi weer wel gezellig. Als

het maar mooi weer

was. Zodra het

regende of vroor, had

je geen inkomsten.

Was er werk, dan gin-

gen we om vijf uur of

half zes van huis om

tegen half zeven aan de slag te kun-

nen. Eerst werden dan een paar turfkolon, de

zogenaamde dôvekolon, met petroleum besprenkeld,

waarna de brand erin gestoken werd. Zodra de olie

was opgebrand, waren de kolon aan. Waren ze nog

niet voldoende aan, dan bliezen wij er net zolang in,

totdat er vuur genoeg was. Persoonlijk pakte ik liever

het ijzeren potje, waar de kolon in lagen, en zwaaide

dit dan aan het hengsel rond. Was het hengsel zwak,

dan kon het weleens gebeuren dat het brak en het

potje enkele meters verder op de grond terecht

kwam. Zulke experimenten waren niet naar vaders

zin en het brommen bleef dan ook niet uit. Om acht

uur werd op dit vuurtje een bakje koffie van niet al

te beste kwaliteit gewarmd. Om negen uur voor de

tweede maal en dan werd tevens een boterham gegeten. Om elf uur weer koffie. Om twaalf uur boterhammen, niet al te best gemeubileerd. Voor vier personen werden twee haringen gebakken. Om twee uur was er weer koffie en om vier uur een paar boterhammen. Als het half zes was, tijd om naar huis te gaan, was dat voor de kinderen meestal het hoogtepunt van de dag. Voor vader waren de dagen meestal te kort, dat begrijp je. Zo ging dus de ene dag na de andere op dezelfde wijze voorbij. Voor zover mij bekend, is er nooit met dit werk eens een goed jaar voor ons bij geweest.

Ringen en rokken

Er was in die tijd al een zekere mode. Bij zeer jonge meisjes werden in de oren gaatjes geprikt, waar dan een zilveren ringetje doorheen gehaald werd. Deze werd iedere dag wat gedraaid, totdat het wondje genezen was. Dan pas gingen de belletjes, van goud of zilver, er blijvend in. Toen dat bij m'n zusters gebeurde, werden ze op een tafel of stoel gezet. Bij deze operatie schreeuwden ze als magere varkens. Ik

Een gedeelte van de Hoofdstraat te Geersdijk in het begin van de 20e eeuw. Op de achtergrond: de dijk.

Dezelfde Hoofdstraat, maar nu in 2004.

zat er erg mee in en was woedend dat dit zomaar kon gebeuren. Infectie was meestal het gevolg en later, bij vechtpartijtjes, doorgescheurde oorlellen. Nog veel vroeger droegen ook mannen zulke oorringen. Zelfs mijn vader had nog doorgeprikte oren en bij een oom van moeders kant heb ik vaak die goeden oorringen kunnen bewonderen. Dat was een smid en die behoorde met de wagenmaker toen nog tot de elite. Kleding kostte niet zo heel weinig, omdat de kwaliteit meestal enorm was. Als werkgoed droegen de mannen pilo, bruine of zwarte bombazijn. De boezeroen, zoals ze die noemden, was eveneens heel donker van kleur. De meer welgestelden droegen een lichte streepjesboezeroen. Op het land was deze zwarte of bijna zwarte dracht eigenlijk een ramp. Omdat je niet beter wist, had je er helemaal geen erg in, dat je het altijd warm had. De zon maakt zwarte kleren – die rood werden door de brandende zon – immers zoveel heter dan lichte stoffen. Er werd wat in afgepuft. Daar stond tegenover dat de winter er bijna geen vat op had. Eenmaal natgeregend, was het gewicht formidabel. De mannen droegen onderbroeken in zeer donkere kleuren, met lintjes boven de kuit, die dienden om de lange kousen op te houden. De vrouwen droegen deze 'sieraden' in diverse kleuren en in welievorm, eveneens met lintjes die hetzelfde doel dienden. De vrouwenbroeken waren open, dus zonder kruis. De vrouwen droegen baaien rokken, rood of blauw, ook wel gestreept en niet minder warm dan mannenkleren. Ze waren van geweldig formaat en in groten getale hingen ze over het lichaam. Iedere vrouw, hoe mager ook, was van grote omvang. Vier of vijf van die rokken werden tegelijk gedragen. Rond de heupen werd een zogenaamde worst gedragen om de kleren op te houden. Dat was door de zwaarte van het vrachtje wel nodig. De meisjes hadden hun haar in vlechtjes of met een lint opgebonden op de rug. Later droegen zij dat in een bol op de kruin. Wie krullen had bofte, want een kapper met enig krullenvernuft had je op het eiland niet. Als de meisjes volwassen waren, kregen zij de witte kanten muts, die nu nog sporadisch gedragen wordt. Gisteren was hier nog een tante van me met zo'n muts. Het was prachtig; zij blonk van het goud. Door de week droegen de meisjes en vrouwen een haarnetje.

Een volgende keer gaan we verder met de herinneringen van Iman Heystek.

Ad Heijstek.

doen. Er stond namelijk altijd een trommeltje met zwarte balletjes op tafel. Tijdens één van die keren dat Barend weer weg was, kwam net de ijsboer langs en zijn vrouw Maria trakteerde haar kleindochter op een ijsje. Dat kon nu want Barend was er toch niet. Maar Barend kwam eerder thuis dan verwacht en het ijsje werd in de kast weggelegd. Maar verdorie-nog-an-toe, Barend ging niet meer weg! Wat er in de

kast overbleef was een wafel met water. De Tweede Wereldoorlog ging ook niet ongemerkt aan Barend en Maria voorbij. Barend overleed in 1943 en Maria in 1947. Bij het begraven van Barend werd zijn lievelingwijsje gespeeld: 'Uren, dagen, maanden, jaren vliegen als een schaduw heen'.

Piet Heistek.

Nieuwe abonnees

De oproep in het vorig nummer voor het werven van abonnees leidde niet tot veel reacties. Wij hopen dat U het betreffende artikel nog eens doorleest en onze stichting onder de aandacht brengt van Uw familieleden.

Familieberichten

Overleden

Op 20 mei 2004 overleed op 85-jarige leeftijd in Schiedam Teuntje Verschoor, echtgenote van Frederik Willem Heistek

Getrouwd

Op 6 juni 2004 trad Ronald Heistek in Delft in het huwelijk met Marlène Elisabeth Gabriele Holtkamp.

Betaling abonnementsgeld

Bij het vorig nummer was de factuur gevoegd voor het abonnementsgeld 2004. Velen hebben inmiddels betaald, helaas een aantal nog niet. Wij verzoeken hen het verschuldigde bedrag alsnog over te maken op rekening 14.15.31.568 ten name van de Heijstek Familiestichting te Rotterdam.

Oude nummers "Bij Uitstek"

Voor hen, die later abonnee werden en interesse hebben in eerder uitgebrachte nummers van dit blad zijn van de meeste uitgaven nog exemplaren beschikbaar. De kosten bedragen EUR. 1,00 per nummer plus portokosten. U kunt ze telefonisch bestellen bij Wim Heistek, telefoon 010 - 420 00 44.

Ons familiewapen

Het familiewapen, gedrukt op A-4 formaat, is nog steeds verkrijgbaar voor EUR 5,00 per stuk, inclusief portokosten. Bestellen door overmaking van het verschuldigde bedrag op rekening 14.15.31.568 ten name van de Heijstek Familiestichting te Rotterdam onder vermelding postcode en huisnummer.

